

La Rierussa

Gelida

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Nord-est del municipi.
Alçada: 179 m en el punt més alt i 69 m en el punt d'unió a l'Anoia.

Coordenades:

Latitud: 41.460200432227
Longitud: 1.8562120199203
UTM Est (X): 404477
UTM Nord (Y): 4590477

Classificació

Número de fitxa 08091 - 298
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Sòl de Protecció Especial (Pla territorial Metropolità de Barcelona, Pla Director Territorial de l'Alt Penedès)
Data aprovació: dt., 16/09/2008 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Titular: Diversos propietaris

Fitxes associades:

[Pedrera romana de la Rierussa](#)

Autoria de la fitxa Martí Picas. INSITU SL
Data de registre de la fitxa: dt., 04/06/2024 - 23:11

Descripció

La Rierussa és un curs d'aigua de la Depressió Prelitoral amb la capçalera a Masquefa (l'Anoia), travessa de nord a sud tot el terme de Gelida i desemboca al riu Anoia, a prop de l'actual Depuradora. Després de l'Anoia, és l'eix hidrogràfic més important del municipi.

El seu curs transcorre sobre un terreny format al Miocè fortament erosionat. El Baix i l'Alt Penedès (RIUS, 2019) i part de Vallès, durant el Miocè mitjà, època compresa entre els 16,2 i 10 milions d'anys, va patir un canvi ecològic dràstic que incrementà els nivells dels oceans, fenomen que, combinat amb un enfonsament del subsòl penedesenc, propicià la intrusió d'aigües oceàniques. Aquestes dues circumstàncies són les responsables de les formacions geològiques marines que avui trobem a Gelida. Aquesta transgressió marina, amb diferents pulsacions, es mantingué gairebé uns dos milions d'anys, temps suficient per a crear entorns ecològics veritablement submarins.

El cabal hidràulic no és constant i flueix amb discontinuïtat segons l'època de l'any. Destaquen salts d'aigua importants com el de La Pedrera, de 15 m d'alçada, o el de Can Raimundet, on la sorra desapareix i deixa pas a una plataforma rocosa formada per sorrenques de ciment calcari i argiles per on l'aigua transcorre fins a caure 6 m en un clot d'uns dos metres de fondària on alenteix el curs per un llit sorrenc.

Si a la plataforma del salt hi ha una elevada presència de restes fòssils marins, a les parets del talús de Can Raimundet (Sant Llorenç d'Hortons) s'observen els diferents sediments intercalats de graves i conglomerats testimoni d'un passat marí.

Història

Segons el paleontòleg Lluís Rius (2014), el torrent de la Rierussa es caracteritza per ser el cabal d'aigua més regular dins del terme municipal de Gelida després del riu Anoia. Històricament, nombrosos propietaris agrícoles en depenen, fins al punt d'haver estat font històrica de discussions. Conflictes que van culminar amb la segregació del poble de Sant Llorenç d'Hortons de Gelida l'any 1828. Aquesta decisió va ser impulsada per la voluntat dels agricultors de Sant Llorenç d'Hortons de gestionar directament els seus recursos hídrics. En un tram de gairebé 4,3 km la Rierussa fa de límit de terme efectiu entre els dos municipis.

El recorregut del torrent per la masia de Can Raimundet, situat a la llera esquerra, serveix com a exemple d'aprofitament dels recursos geològics del torrent. L'antiga pedrera de Can Raimundet fou explotada per subministrar material a l'obra romana del Pont del Diable, com indiquen les tècniques d'extracció visibles al capdavant de la pedrera i la seva composició mineralògica característica. La proximitat a l'antiga via romana justificava l'existència de pedreres per a la construcció de grans infraestructures viàries com les dels termes de Castellbisbal i Martorell. Aquesta roca endurida, procedent d'antics dipòsits marins, és responsable de diversos salts d'aigua dispersos per la plana del paisatge.

El torrent de la Rierussa, sota la mateixa masia de Can Raimundet i en el bosc de la Ferreria, hi trobem un salt d'aigua adornat amb falzia de pou i caracteritzat per una bassa al fons, que constitueix un dels pocs racons salvatges que permeten un refugi de biodiversitat, proporcionant un hàbitat protector per a mamífers com teixons i senglars. El salt es troba dins l'àrea del jaciment arqueològic de La Pedrera romana.

Fa entre 16 i 14 milions d'anys, la plataforma que conformen el que avui va des del Penedès fins al Vallès s'enfonsà sota el nivell del mar i quedà negat. Geològicament, això es coneix com a transgressió marina i en sentit invers parlem de regressió marina. Les transgressions i regressions en aquesta terra van succeir-se durant el Miocè inferior i mitjà. A Gelida, els jaciments paleontològics que s'han explorat han aportat informació sobre aquest període. El descobriment d'aquests jaciments se situen en un context que abasta des de finals del segle XIX fins als temps contemporanis, amb diversos moments clau en el seu descobriment i

exploració. Els primers indicis de vertebrats fòssils al Miocè inferior a Catalunya van sorgir cap a finals del segle XIX principalment gràcies al treball del canonge i geòleg de formació Jaume Almera, del Seminari Conciliar de Barcelona. És precisament Almera qui cita la presència de restes trobades a les antigues mines de carbó de la Font Santa (els Casots, Subirats) així com a la teuleria del Molí de Can Calopa (Rubí). Aquest fet va ser el detonant i punt de partida d'una investigació que va implicar a destacats especialistes europeus en mamífers fòssils de l'època. Posteriorment a partir la dècada dels 1940 es va portar a terme un treball sistemàtic d'exploració del Miocè inferior a la conca, dirigit per Miquel Crusafont, Josep F. De Villalta i Jaume Truyols, que va acabar implicant el descobriment de vint localitats amb vertebrats fòssils.

Bibliografia

CASANOVAS, Maria Lourdes, et col. (1972). "Contribución al estudio del Mioceno del Penedès (sector Gelida)". Acta Geológica Hispánica, t. VII.

RIUS, Lluís i MAURI, Alfred (2007). Un viatge submarí per l'Alt Penedès: Amics dels Parcs Naturals, núm. 10, febrer 2007. Àrea d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona, pp. 14- 19.

RIUS, Lluís (2014). Enoturisme i interpretació del paisatge com a recurs turístic diferencial. Institut d'Estudis Penedesencs, 2019, n° 35 pp. 51-64

RIUS, Lluís (2014). Paisatge històric dels torrents de Gelida. Programa Festa Major, 2014 pp. 28-30.

Enllaços d'interès:

[Programa de Festa Major 2014](#)

